

*„This right here is the land of opportunity. This is America. This is my home! The show goes on!“
Jordan Belfort*

Autor: Rob Eshman

„Vlk z Wall Street“ je nechutný, pornografický, duši ničící film – a proto ho musíte vidět. Musíte ho vidět – tím míním celou společnost, Židy, nás všechny osobně – a čelit otázkám, které vznáší. O penězích, bohatství i morálce. Režisér Martin Scorsese se vystavuje určitému riziku, když vypodobňuje **Jordana Belforta** jako sympatického padoucha. Jistě, Belfort lže, krade a šnupe závěje koxu z holých zadků, na druhou stranu však miluje svého otce, byl úspěšný a hlavně, je Leonardo DiCaprio. Generace mladých mužů teď zaplaví Wall Street, imitující Belforta, stejně jako předchozí generace drogových dealerů kopírovaly Al Pacina ve filmu *Scarface*.

Nedávám to za vinu Scorsesemu. Má geniální schopnost zkoumat nejtěžší hříchy společnosti prostřednictvím nejbarvitějších osudů jejich pachatelů. Je pravdou, že film neukazuje dopady Belfortových zločinů na jeho oběti – rodiny zničené finančními ztrátami a opletačkami se zákony – lidi, kteří byli podvedeni a přišli o veškeré úspory. Naopak, jelikož je film vyprávěn výhradně z Belfortova úhlu pohledu, Scorsese a scénárista Terence Winter se pravděpodobně domnívali, že Belfort nestrávil ani vteřinu přemýšlením nad utrpením, které způsobil – pokud se ovšem nejednalo o jeho vlastní utrpení.

Čeho však lituji je to, že se Scorsese rozhodl nezabývat skutečností, že Jordan Belfort je Žid. Ačkoli jsou některé další postavy ve filmu, například Donnie Azoff (ztvárněný **Jonahem Hillem Feldsteinem**), otevřeně židovské, Belfort s jeho anglosaským vzezřením a francouzsky znějícím jménem – je prostě jen Američanem... Chápu to však, pokud by tomu bylo naopak, mohlo by to dát filmu nádech antisemitské karikatury. Scorsese se prostě cítí mnohem bezpečněji, když vykresluje italskost brutálních mafiánů, než židovskost chamtivých podvodníků.

Ale promluvme si, jen mezi námi, o Belfortovi-Židovi. Jen do toho. Ve filmu prostě nikdy nepochopíte, jak někdo tak nadaný může být zároveň tak morálně zpustlý. V jeho pamětech, podle kterých je film natočen, kdykoliv Belfort odkazuje na své židovské kořeny, se však jeho diagnóza začne jevit jasněji.

Belfort pochází z Long Islandu. Jeho otec Max vyrostl „ve starém židovském Bronxu, v doutnajícím popelu ekonomiky **Velké hospodářské krize**.“ Belfort nebyl nikdy chudý v pravém slova smyslu, jen nebyl dostatečně bohatý. Díru v srdci neměl díky chudobě, nýbrž díky touze po akceptaci. „Bílí Anglosasové (**WASP**) s modrou krví,“ píše Belfort, „mě viděli jen jako mladého židáčka, cirkusovou atrakci.“

Belfort pociťoval obrovskou zášť a trpěl pocitem křivdy, stejně jako všichni, které později rekrutoval. Byli to, jak píše, „nejsurovější mladí Židé, které bylo možno na Long Islandu najít: pocházeli z částí Jericho a Syosset. Bylo to ze samého jádra těchto dvou židovských ghett, obývaných vyšší střední vrstvou, odkud přišla většina z první stovky ‚strattoniánců‘...“ [1]

Je to prosté. Chudáček Jordan chtěl ukázat všem *WASPs*, do jejichž klubů nemohl vstoupit, že je chytřejší, bohatší, lepší. Co však nepochopil je to, že téměř každý Žid, každý příslušník minority, sdílí stejné pocity. Avšak jen několik vybraných jedinců se rozhodne, že jedinou cestou jak pomoci sobě je prostřednictvím ubližování druhým.

Belfort, stejně jako **Bernie Madoff**, jsou extrémními příklady. Jsou to lidé, kteří měli pocit že neměli nic, nebyli ničím, a tak byli ochotni udělat cokoli, aby získali vše. Překročili jasně stanovenou hranici a šli ještě dál.

Trápí mě palčivá otázka, jestli není něco špatně uvnitř šedé zóny, která vede až k této hranici. Jsou Belfort, Madoff a jim podobní jen anomáliemi, nebo jsou nevyhnutelnými následky hluboce zakořeněného způsobu myšlení v naší komunitě? Mluvíme totiž neradi o penězích a bohatství, jak je získat a jak s nimi nakládat. Poté vypukla **Madoffova aféra** – zločin, který měl devastující dopady na tisíce lidí, podniků a dobročinných organizací, z nichž mnoho se nacházelo v samém srdci židovské komunity – a my o tom od té doby pořádně nemluvíme.

Dnes jsme hluboce zapojeni do hádky ohledně bojkotu izraelských akademiků Americkou studentskou asociací [2] nebo jestli by měli židovští studenti ze studentské organizace Hillel na Swarthmore College dát prostor diskutujícím, kteří jsou proti sionismu. [3] Obětovali jsme tolik chytrých slov a ohnivých kázání těmto problémům, že by člověk mohl nabýt dojmu, že na tom závisí celá židovská budoucnost. Ničemu nevádí, že v zemi existují mnohem větší kluby, než je Americká studentská asociace (ASA) a že Stát Izrael, s jeho historií, mocí a géniem, jistě přežije ničivý útok panelové diskuse kdesi na předměstí v Pensylvánii. Židovský svět nikdy nepostrádal dostatek turbuletních diskusních témat. Mojí jedinou obavou je, jestli jsou to témata správná. Mluvit o Izraeli je jednoduché – mluvit o penězích je nepřijemné.

Potřebujeme ale mluvit o penězích. Jaký je správný způsob, jak vydělávat peníze? Kdy znamená mít dost? Kolik musíme sdílet, a s kým? Jsme požehnáni tím, že žijeme v době bezpříkladné židovské moci a bohatství, a to nám dělá starosti. Radši ale mluvíme o čemkoli jiném, než o tomto. Profitujeme z ekonomického a politického systému, který je čím dál tím méně spravedlivý. Užíváme neslýchaného bohatství v době, kdy miliony lidí zápasí o holé živobytí na minimálních mzdách, čelíce hladu, nezaměstnanosti, škrtům sociálních dávek, bezdomovectví. Hledáme radu u našich rabínů a náboženských institucí, ale mnoho z nich se obává, že rozčílí bohaté dárce, na kterých jsou závislí. A tak radši mluvíme o Izraeli nebo Swarthmore, zatímco naše komunity se stávají chovnými stanicemi pro další Madoffy a Belforty.

To není film. To je hanba.

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Poznámky:

[1] Jordan Belfort založil počátkem devadesátých let brokerskou firmu Stratton Oakmont, která zaměstnávala přes 1000 lidí.

[2] Eurozprávy.cz, Izrael zuří: Akademický bojkot nabírá na síle, přidaly se USA, 17. prosince 2013.

[3] The Jewish Chronicle, Hillel CEO tells Swarthmore it must abide by Israel guidelines to use umbrella's name, 12. prosince 2013

Článek Roba Eshmana ‚The Wolf‘ and the Jewish Problem vyšel na stránkách JewishJournal.com dne 31. prosince 2013.